

Afrapportering af projektet:

Grøn vision for Grundet

Grundet Lokalråd

Vejle, februar 2021

Forord

Grundet lokalråd har i 2019-20 gennemført projektet "Grøn vision for Grundet". Projektet blev til på baggrund af Vejle Kommunes, Udvalg for Lokalsamfund og Nærdemokrati's konkurrence om "Den store idé". Projektet blev udpeget som vinderprojekt og tildelt 500.000 kr. til realiseringen.

Grøn vision for Grundet er et projekt, der blandt andet har til formål at styrke biodiversiteten i området og bidrage til at standse tabet af biodiversitet generelt. Derfor har det også været vigtigt for lokalrådet at formidle resultaterne af dette projekt, så det kan inspirere til andre lokale initiativer i Vejle Kommune og i landet som helhed.

Denne afrapportering af projektet er således dels en afrapportering til projektets mæcen, Udvalget for Lokalsamfund og Nærdemokrati og dels en rapport til brug i andre lokalsamfund, der ønsker at øge biodiversiteten eller i det hele taget styrke lokalsamfundet.

For yderligere informationer om projektet henvises til lokalrådets hjemmeside www.grundet-lokalraad.dk.

En stor tak til udvalget og udvalgets sekretariat med et håb om, at rapporten kan bruges af andre!

Birger Lilja Kristoffersen
Formand for Grundet Lokalråd

Vejle, februar 2021

Tekst og fotos: Henrik Stjernholm og Birger Lilja Kristoffersen, Grundet lokalråd.

1. Dannelsen af Grundet Lokalråd

Grundet området er et nyt boligområde i den nordlige del af Vejle by på Nørremarken. Byudviklingen i området startede i slutningen af 1980'erne og de sidste byggegrunde udvikles her i starten af 20'erne.

Omkring vedtagelsen af lokalplanen for den sidste del af Grundet området i 2017-18, opstod der et stor folkeligt engagement blandt Grundets beboere for at sikre de værdier, som oprindeligt var lagt ned i den kommunale planlægning. Det var i korte træk ideer om en tæt åben lav bebyggelse, med store grønne friarealer og en trafikplan, der minimerede gennemkørende trafik og adskilte blød og hård trafik.

Lokalplanforslaget (1207) foreslog op til tre etagers byggeri, indskrænkning af de grønne områder, herunder opgivelse af en planlagt "grøn kile" og ændring af trafikplanen, således at en overordnet vej, Grundet Ringvej, blev ført gennem hele området. De 8 grundejerforeninger i området gik sammen om at lave en underskriftindsamling mod dette lokalplanforslag. Mere end 800 beboere (ud af ca. 1000 husstande) skrev under, og underskrifterne på en indsigelse mod 3 etages byggeri, indskrænkning af de grønne områder og mod at føre trafik gennem området blev sendt til byrådet.

Byrådet reviderede lokalplanforslaget, således at et tre etagers boligbyggeri blev forhindret, og at den gennemkørende trafik blev stoppet med en busluse. Det lykkedes ikke at forbedre lokalplanens indskrænkning af de grønne områder eller få den "grønne kile" igennem.

Engagementet omkring denne lokalplanproces havde vist, at beboerne i området havde en stor interesse for udviklingen i deres bydel, og at man var parate til at stå sammen i et fællesskab. Samtidigt havde Vejle Kommune gennem længere tid opfordret lokalsamfund over alt i kommunen til at danne lokalråd og indgå samarbejdsaftaler med kommunen om det fremtidige samarbejde. Det inspirerede grundejerforeningerne til at tage initiativ til dannelsen af Grundet Lokalråd. Repræsentanter for de 8 grundejerforeninger satte sig sammen og dannede lokalrådet. Lokalrådet blev derefter konstitueret i maj 2018 med en repræsentant for hver af de 7 grundejerforeninger, den 8. grundejerforening ønskede betænkningstid og tilsluttede sig først lokalrådet knapt to år senere. Det er grundlæggende således, at grundejerforeningerne er suveræne, og at lokalrådet primært har en koordinerende funktion.

Som noget af det første fik lokalrådet etableret en hjemmeside, hvor der primært bliver orienteret om, hvad der forgår omkring udviklingen i området og andre forhold af betydning for lokalområdets beboere.

Ud over informationer på hjemmesiden foregår kommunikationen mellem lokalrådet og borgerne primært gennem grundejerforeningerne.

2. Udgangspunktet for "Grøn vision for Grundet"

Engagementet omkring lokalplanen, som dannede grundlag for etableringen af lokalrådet, havde vist en stor interesse for "det grønne" i Grundet området. Derfor var det et af de emner, der optog lokalrådet fra starten. Da Vejle Kommune i 2018 udskrev konkurrencen "Den gode idé", hvor kommunens lokalråd kunne byde ind med forslag til projekter for deres område, opstod ideen om at lave et projekt til forbedring af de grønne områder på Grundet.

Grundet området er udviklet efter en strukturplan (udarbejdet af tegnestuen Vandkunsten i begyndelsen af 80'erne) som udlægger boligbebyggelser i mindre tætte enheder i et åbent landskab med store grønne fællesarealer.

De grønne fællesarealer blev anlagt som store græsarealer med enkelte små grupper af træer. De fremstod dermed som en monokultur, "græsørken", uden liv. Det vil sige, at floraen var fattig på arter, og at dyrelivet havde trange kår. Det betød også, at den menneskelige aktivitet i området var begrænset til boldspil. Der var ikke meget andet at komme efter på disse plæner.

Grønt bælte syd for Kløvertøften / Korntøften - en græsørken....

3. Beboerinddragelse og projektudvikling

Alle beboere i området blev indbudt til to beboermøder i bydelens sportshal, Nørremarkshallen. Ca. 50 interesserede borgere mødte op til hvert møde.

Det første møde, den 21/11 2018 var det første beboermøde, hvor områdets beboere blev præsenteret for det nye lokalråd, og hvor første del af mødet handlede om, hvad beboerne ønskede at deres lokalråd. Anden del handlede om lokalrådets første tanker om, hvordan der kunne arbejdes med de grønne arealer, og beboerne kom gennem workshops med input til, hvad de ønskede. Der var på mødet ikke kun opbakning bag ideerne om at omdanne de grønne områder. Der blev stillet kritiske spørgsmål, og der var også forskellige holdninger til, hvad man prioriterede højest – lige fra det vildeste vilde til en status quo, hvor græsplænerne forblev, som de altid havde været. Men i løbet af mødet blev der opnået en høj grad af konsensus om, at lokalrådet skulle arbejde videre med ideen om en grøn vision, der sikrede bedre forhold for dyr, planter og mennesker.

Borgermødet i Nørremarkshallen, hvor de første ideer til projektet blev formet.

På baggrund af dette møde udarbejdede lokalrådet en projektbeskrivelse for en "Grøn vision for Grundet".

Grundideen i projekt forslaget er, ” at vi som borgere i Vejle Kommune og som beboere i et nyt boligområde gennem konkrete handlinger i lokalområdet kan bidrage til en bæredygtig udvikling og samtidigt få et mere interessant lokalområde. Det sker ved at omlægge vores fælles og private friarealer, så de i større grad end i dag bliver til glæde for både mennesker, dyr og planter.” Endvidere tog projektforslaget udgangspunkt i FN’s 17 verdensmål:

Overordnet mål

- Vi vil arbejde lokalt for at skabe bedre levevilkår for mennesker og dyr og være med til at skabe en mere bæredygtig udvikling ud fra FN’s 17 verdensmål. Vi vil fokusere på de mål, der passer ind i vores virkelighed.

Tilbage til naturen

- Vi vil skabe nye og bedre levesteder for dyr, fugle, insekter og planter - øget biodiversitet.

Fælles om landskabet

- Vi vil give beboerne mulighed for at engagere sig i et fællesskab om en mangfoldig natur og styrke landskabets rekreative muligheder.

Ny viden gennem oplevelser

- Vi vil bruge vores område som et udendørs læringsrum for børn og voksne. Både for dem der bor her og for dem, der bor eller går i skole eller institution i de tilgrænsende områder.

Sundhed for alle

- Vi vil gøre det attraktivt at bruge vores område til aktivitet, bevægelse og sundhed og samtidig få nogle gode oplevelser.

Klimaudfordringen vendt til noget positivt

- Grundet har mange udfordringer med regnvand. Vi vil arbejde med at tilføre de anlæg, der skal forebygge oversvømmelse, rekreative og naturmæssige værdier.

Projektforslaget blev indsendt den 2. december 2018 til Vejle Kommune som lokalrådets bidrag til konkurrencen om ”Den store idé”. I begyndelsen af 2019 bedømte Udvalget for Lokalsamfund og Nærdemokrati i Vejle Kommune de indsendte projektforslag, og ”Grøn vision for Grundet” blev udvalgt som vinderen af ”Den store idé” og bevilget 500.000 kr. til at realisere ideen.

I projektforslaget var det forudsat, at projektet skulle gennemføres i samarbejde med organisationen Vild med Vilje og lokalrådet indgik aftale med Vild med Viljes konsulenter Habitats om, at de var konsulenter på projektet. I samarbejde med Habitats og med udgangspunkt i ideerne fra det første beboermøde blev der udarbejdet et 1. udkast til ”Vision for Grundet”.

Dette 1. udkast til ”Vision for Grundet” blev præsenteret på det 2. beboermøde i Nørremarkshallen den 13/6 2019 af konsulenten Philip Hahn Pedersen fra Habitats. Der var stor tilslutning til hovedideen i udkastet; men der fremkom også en række nye forslag og bemærkninger, som ønskedes indarbejdet i visionen.

Der blev endvidere på mødet nedsat en følgegruppe på 18 personer, som lokalrådet løbende ville orientere og inddrage, hvis der blev behov for yderligere involvering fra beboerside. Den vigtigste opgave, følgegruppen fik, var at kommentere på det reviderede Udkast til Grøn vision for Grundet, som skulle udarbejdes på baggrund af kommentarerne fra det 2. beboermøde.

I praksis havde formand og næstformand i lokalrådet den nære kontakt til konsulenterne fra Habitats, og hver gang der opstod et større indholdsmæssigt spørgsmål, blev det forelagt lokalrådet på et af de månedlige møder.

En anden væsentlig forudsætning i projektet er, at det er de enkelte grundejerforeninger, der tager enhver beslutning, som vedrører deres respektive forening. Det vil sige, at samtlige grundejerforeninger skulle tage stilling til de endelige udkast til vision, før implementeringen af visionen kunne påbegyndes. Det betød, at det udkast, som lokalrådet var blevet enige med Habitats om, blev udsendt til grundejerforeningerne i efteråret (dato) 2019.

Da der ikke var væsentlige indvendinger fra grundejerforeningerne, blev arbejdet med at realisere visionen sendt i udbud hos tre entreprenører som i forvejen opererede i lokalområdet.

4. Grøn vision for Grundet

Målet med Grøn Vision for Grundet er at give plads til en mere vild og mangfoldig natur og at skabe spændende naturoplevelser for Grundets beboere. Visionen er tænkt som et grundlag for de enkelte grundejerforeninger på Grundet for at kunne tage beslutninger om, hvordan deres arealer konkret skal udformes.

Visionen præsenterer en række forslag, som kan udformes og placeres, som det ønskes lokalt. Det er grundejerforeningerne, der suverænt bestemmer, hvad der skal anlægges på deres egne arealer. Der er også lavet en driftsplan, som en række anbefalingerne til grundejerforeningerne. Visionen viser, at de grønne fællesarealer kan disponeres, bearbejdes og plejes, så de store naturpotentialer kommer til udfoldelse. Visionen er tænkt som startskuddet til en proces, hvor beboerne selv tager stilling til udformningen af fællesarealerne.

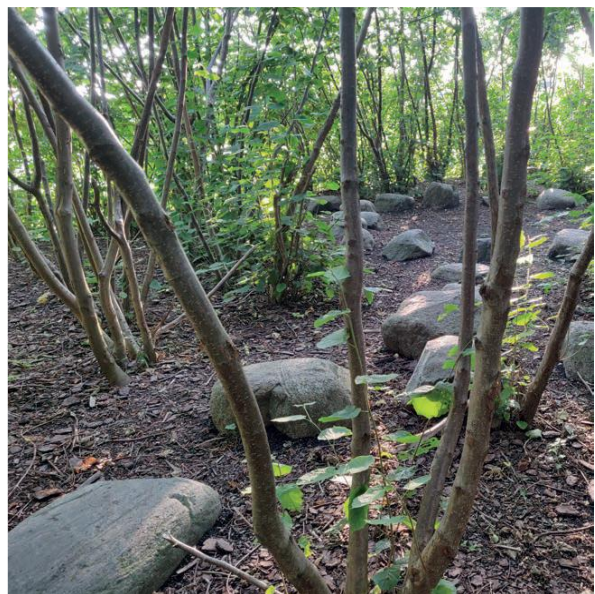
Visionen og de første konkrete anlæg er i 2020 realiseret ved hjælp af økonomisk støtte fra Vejle Kommune. Herefter er det ideen, at grundejerforeningerne, eventuelt i samarbejde med lokalrådet, bygger videre på visionen og skaber endnu mere vild og mangfoldig natur og endnu flere spændende naturoplevelser. I det følgende vises de forskellige elementer i den grønne vision.

Blomsterenge

Der udsås en blanding af 24 vilde danske urter. Blandt andet: Kællingetand, røllike, hvid okseøj, blåhat, merian, gåseurt, blåklokke, cikorie, mjørdurt, gul snerre, perikon, tjærenellike, forglemmigej, dunet vejbred, kodriver, brunelle, nikkende limurt og blæresmælde.

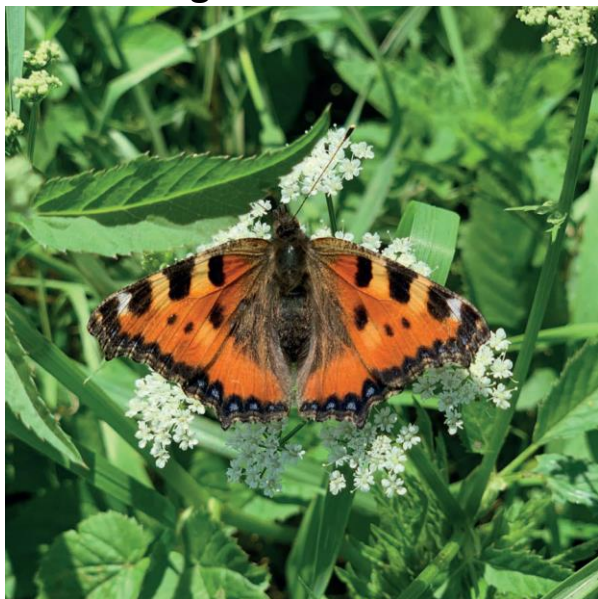
Hasselkrat

Hasselkrat med trædesten. De flerstammede store buske og de spredte marksten byder indenfor i et naturligt legelandskab for børn. Balancetræning, hulebyggeri og ekspeditioner i det nære. Dødt ved er levested for mange smådyr og svampe, der lever af at nedbryde træet. Dødt ved og kvashegn kan også bruges som skulpturelle elementer.

Sommerfugehaver

Nektar- og værtsplanter udsås/plantes til forskellige sommerfuglearter. Det er blandt andet merian som tiltrækker dagpåfugleøje, skvalderkål og brændenælder som tiltrækker nældens takvinge og kællingetand som tiltrækker almindelig blåfugl.

Næringsfattig jord

Plads til naturlig succession. Her efterlades næringsfattig jord, sand eller grus blottet, plantearterne får selv lov til at indfinde sig. Frø spredes til området med dyr eller vind. Det er en spændende proces at følge.

Græsslåning

Ved at justere slåhøjden på det klippede græs fra 3 til 10 cm gives der plads til, at urterne i plænen kan få lov at blomstre til glæde og gavn for mange insekter. Mosaik- og slingre-slåning kan også skåne blomsterne.

Græssende dyr

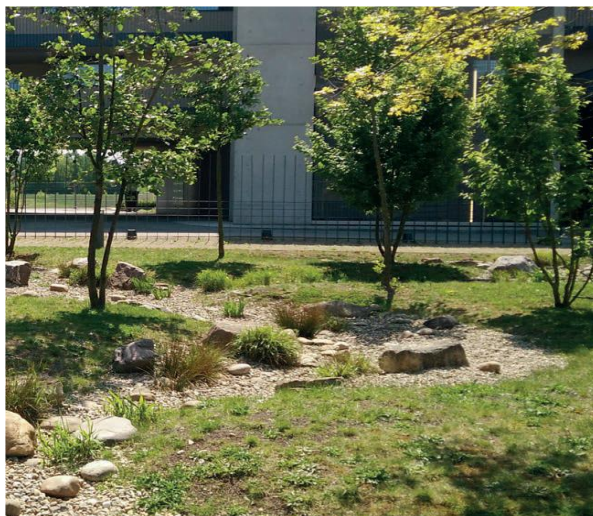
Græssende dyr som kvæg og heste kan gavne biodiversiteten. De græsser varieret, spreder frø og skraber i jorden, så der opstår bare pletter, hvor planter kan spire.

Stier

Slåede stier gennem de vilde områder binder Grundet sammen og inviterer til at gå tur og nyde naturen. Stier og slåede områder tydeliggør, at det er meningen, at de grønne mellemrum i byen benyttes til ophold, ture og bevægelse.

Bakker

Små bakker og områder med grus og sand er både spændende at bevæge sig i og er biologisk interessante. Her er næringsfattigt og forskellige vækstbetingelser; fugtigt og koldt på nordsiden af bakkerne og varmt og tørt på sydsiden.

Legepladser

Naturelementer kan bruges til at lave fede legelandskaber, det fordrer kreativitet og nysgerrighed. Fantasien får frit spil - legene skal opfindes og udvikles af børnene selv.

Dødt ved

Dødt ved er levested for mange smådyr og svampe, der lever af at nedbryde træet. Dødt ved og kvashegn kan også bruges som skulpturelle elementer.

Kvashegn

Der kan opsættes kvashegn ved de enkelte grundejerforeninger, således at beboerne kan komme af med deres kvas uden at skulle transportere det til en genbrugsplads. Kvashegnene er endvidere et godt levested for mange insekter og mindre dyr (firben, pindsvin ol).

Fuglekasser

Fuglelivet spiller også en vigtig rolle i det biologiske kredsløb. De spreder blandt andet frø og sikre balancer mellem forskellige dyrearter. Derfor er der også opsat fuglekasser – foreløbigt til stære og falke.

5. Anlægsfasen

De enkelte delprojekter i visionen blev prioriteret som 1.- 2. og 3. prioritet. Vi gik efter et princip om, at de enkelte projekter skulle spredes over et stort område, og at de enkelte grundejerforeninger kunne få del i anlæggene. Der fulgte så samtidig en forpligtigelse til at stå for driften af de anlæg, der lå inden for grundejerforeningens arealer. Det var lidt forskellig tilgang til at få projekter. Nogle grundejerforeninger vil gerne have så mange projekter som muligt og andre ønskede færre.

Vi prioriterede også, at vi gerne ville have så store arealer som muligt, så det blev synligt i området. Dvs. at de billigste anlæg som blomsterenge blev prioriteret i forhold til at plante mange træer. Det var dog også sådan, at vi ønskede at hele paletten af løsninger var indeholdt i det samlede anlæg.

Organisering

Vi havde organiseret kontakten til rådgiveren og entreprenøren sådan, at der kun var næstformanden i lokalrådet, der havde den direkte kontakt og kunne indgå aftaler. Aftalerne blev indgået i overensstemmelse med beslutninger i hele lokalrådet eller efter drøftelse med formanden. Det gav hurtige beslutninger i forhold til projektet, men også et noget større internt koordineringsarbejde internt i lokalrådet og med de 8 grundejerforeninger. I betragtning af projektets omfang og tidsforløb, var det dog kun meget få gange, at der opstod mindre problemer, der ofte skyldtes, at det var svært at få aftalt en holdbar tidsplan med entreprenøren.

Udbud

Da vi havde lavet prioriteringen ud fra planen, blev arbejderne udbudt til 3 forskellige entreprenører.

Ud af budgettet på de 500.000 kr. gik de ca. 370.000 kr. til anlægsarbejder, 110.000 kr. til konsulentarbejde, og 20.000 kr. til informationsmateriale. Alle priser er inkl. moms.

Der blev lavet "et omvendt udbud", det vil sige at samtlige anlæg og ønsker blev udbudt (med prioriteter 1,2 og 3) samtidigt med, at der blev givet en økonomisk ramme som passede med de midler, der var til rådighed fra projektets budget. Resultatet af udbuddet blev, at HedeDanmark fik opgaven og at de kunne løse alle 1. prioriteterne og en del af 2. prioriteterne. En endelig aftale med HedeDanmark blev underskrevet den 17.04.2020 med en tidsplan, der anslog, at arbejdet ville blive færdigt i maj 2020.

Vi holdt et beløb på 25.000 kr. tilbage til uforudsete udgifter, indtil vi havde klarhed over alle beløb. Da der ikke kom uforudsete udgifter, brugte vi de 25.000 kr. til yderligere projekter fra 2. prioritet.

Besigtigelse den 17. april 2020

Vi startede hele projektet med at mødes med entreprenør og rådgiver. Deltagerne var

medlemmer af lokalrådet og repræsentanter fra de enkelte grundejerforeninger, der ønskede at være med. Vi gik hele området igennem og afsatte arealerne. Fra HedeDanmark deltog både projektlederen for anlæg og driftschefen. HedeDanmark forestår allerede driften i 4 af de 5 grundejerforeninger, hvor der blev udført anlæg.

Anlæggene blev afsat i terrænet og mulden skrabet af til blomsterenge og -volde.

Arbejdet startede noget sent på året pga. forskellige omstændigheder, og det var et gennemgående træk, at det ikke altid var lige let for entreprenøren at holde de lovede tidsfrister gennem hele forløbet.

Da anlæggene var udført i den første anlægsfase, kunne vi også se, hvordan det så ud i virkeligheden. Det svarede til forventningerne, og vi synes, at det både var meget synligt rundt omkring, og også at vi havde fået meget for pengene. Der var behov for at lave nogle justeringer, bl.a. var bakkerne lidt for regelmæssige, og de blev ændret til et mere organisk udtryk. Der var kvashegn, der blev skåret lidt ned, og det var enkelte beplantninger, der udgik eller blev flyttet efter ønske fra grundejerforeningerne.

Man skal regne med, at der skal laves justeringer, når man ser et stort projekt udført i virkeligheden. Men i det store og hele var det småting, der blev rettet til, og det var kun et minimalt beløb, der blev brugt til det.

Tilsyn den 18.06.2020

Da den første anlægsfase var afsluttet, holdt vi en gennemgang sammen med rådgiveren og entreprenøren. Det var kun mindre ting, der skulle ændres.

Vi lavede et kort over de aftalte ændringer, og sendte dem til høring i grundejerforeningerne.

Bemærkningerne blev samlet op, og derefter skulle entreprenøren færdiggøre alle anlæggene.

Tilsyn af anlæggene og aftaler om færdiggørelsen.

Ekstraarbejder og 2. opsamling den 04.11.2020

I løbet af efteråret fik vi overblik over økonomien fra entreprenøren, og de aftalte to ekstra arbejder i form af en blomstereng og en sommerfuglehave.

Vi lavede derfor en 2. gennemgang af de resterende arbejder, der stadig ikke var afsluttet fra 1. etape, og også en afmærkning af de to ekstra arbejder. Det var kun kontaktpersonen fra lokalrådet og entreprenøren, der mødtes denne gang.

Afslutning på projektet februar 2021

De sidste arbejder og opsætning af fuglekasserne blev afsluttet i februar 2021.

Samlet set en lang proces, men vi synes absolut også, at det har været indsatsen værd.

Stærkasser ved Kløvertøften

Udbudsmaterialet kan ses som bilag

Falkekasse ved Bofællesskabet Lille Grundet

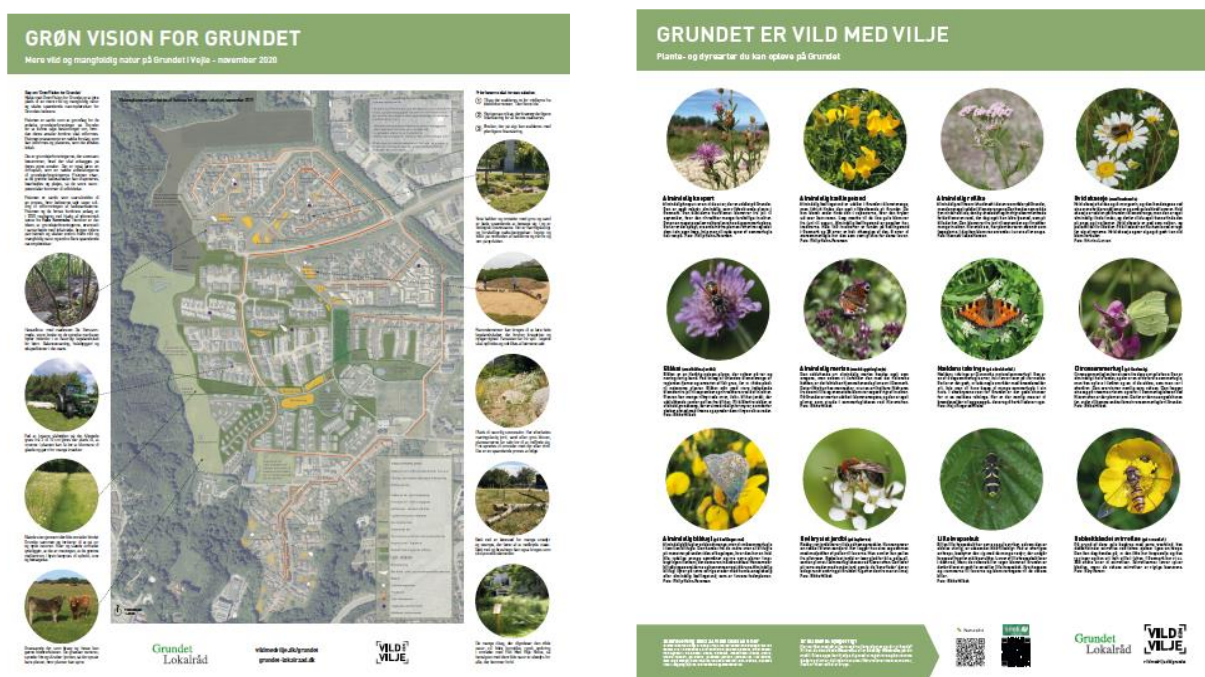
6. Formidling

Det har været en væsentlig del af projektet, at det skulle formidles til beboerne i området, til naboområdet, og også bredt ud til offentligheden som et eksempel, der kunne give inspiration til projekter i andre områder i Vejle Kommune eller andre steder i landet.

Vi har derfor brugt flere forskellige kanaler. Først og fremmest har vi under projektudviklingen og i anlægsfasen brugt lokalrådets hjemmeside, der løbende har været helt opdateret med de seneste nyheder. Der har været mange besøg på siden med ca. 800 besøg om måneden.

Der har som nævnt været afholdt to møder i lokalrådets regi, og flere grundejerforeninger har også haft den Grønne Vision på deres generalforsamlinger eller bragt information på de lokale hjemmesider.

Vi har lavet dobbeltsidede informationsplancher ude i området med 6 plancher fordelt rundt omkring. På den ene side er visionsplanen og på den anden side er et udvalg af de blomster og insekter, der findes på Grundet. Det er en let forståelig tekst og flotte fotos. Plancherne er også forsynet med QR koder på to apps, der gør det let at kende blomster og planter. Det er apperne Inaturalist og Seek Inaturalist, der er en mere børnevenlig udgave.

iNaturalist

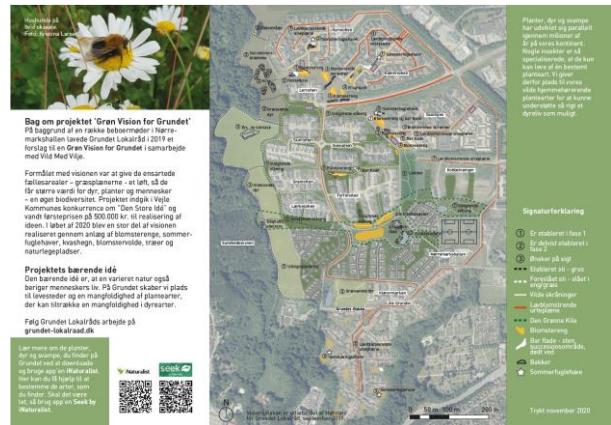

seek
by iNaturalist

Det er også intentionen at børneinstitutioner, skoler, fritidsklubber og andre kan bruge området og plancherne til at øge deres viden om flora, fauna og biodiversitet og give dem "en god oplevelse".

Den husstandsomdelte folder om projektet.

Vi har også lavet en folder, der er husstandsomdelt til alle på Grundet. Den indeholder en beskrivelse og et kort med visionsplanen. Der er også forslag til, hvad grundejerne kan gøre på deres egne grunde for at få flere sommerfugle og andre insekter i de private haver. Folderen giver mulighed for at formidle vores projekt på en enkel måde til andre grundejerforeninger mv. Vi har lavet folderen i samarbejde med Vild med Vilje.

Lokalrådet er også medlem af Vild med Vilje, hvor vores projekt indgår i de projekter, som Vild med Vilje har været involveret i. Vi har vores egen side med projektet: www.vildmedvilje.dk/grundet

Vi er blevet indbudt af Vejle Kommune til at være med i et EU- projekt - "Gardeneiser Plus", hvor vi sammen med byer i flere europæiske lande kan udveksle erfaringer. Arbejdet ligger dog stille pt. pga. Corona situationen.

Indvielse af Den Grønne Vision på Naturens Dag den 13. september 2020

Vi lavede en officiel indvielse af Den Grønne Vision på Naturens Dag den 13.9.2020. Det er en national dag, som Danmarks Naturfredningsforening og Friluftsrådet står bag, og Vejle Kommune er også lokal initiativtager.

Formanden for lokalrådet Birger Lilja Kristoffersen byder velkommen, og næstformand Svend Erik Nielsen og Hans Hoffensetz fra Udvalget for Lokalsamfund og Nærdemokrati klipper den grønne snor.

Vi havde lavet en invitation til alle Grundets beboere og også til offentligheden. Vi havde indbudt Udvalget for Lokalsamfund og Nærdemokrati til at klippe den Grønne Snor. Næstformand Svend Erik Nielsen og udvalgsmedlem Hans Hoffensetz holdt tale og klippede snoren. På programmet var endvidere lokalrådets formand Birger Lilja Kristoffersen, Philip Hahn-Petersen fra Vild med Vilje og Susie Kirkegaard fra Sommerfuglebevægelsen i Vejle. Vi gik derefter en rundtur på et par timer, hvor vi fik åbnet øjnene for de mange blomster og insekter, der er i området. Det var en stor succes med over 50 deltagere.

Naturvandring med Philip Hahn Pedersen og Susie Kirkegård i forbindelse med indvielsen.

Formidling fremover

Vi vil løbende arbejde med at fortælle om projektet både internt til vores beboere og også udadtil. Det kan f.eks. være ved artikler foredrag, rundvisninger i området sammen med kommunens naturvejleder mv.

7. Økonomi

Udgangspunktet for projektet var de 500.000 kr. som lokalrådet vandt i konkurrencen om Den Store Idé.

Vi lavede fra starten et budget, der stort set er holdt hele vejen igennem forløbet, dog med små justeringer. Det var opdelt i 4 poster med beløb inkl. moms:

1	Konsulentarbejde til udarbejdelse af Den Grønne Visionen, udbud af anlægsprojektet og tilsyn.	110.000 kr.
2	Anlægsarbejder	345.000 kr.
3	Uforudsete udgifter til anlægsarbejder	25.000 kr.
4	Information, formidling af projektet.	20.000 kr.
	I alt	500.000 kr.

En væsentlig grund til, at budget og regnskab holdt var, at anlægsarbejderne blev leveret til den pris, der blev skrevet kontrakt på med HedeDanmark. Der kom altså ingen uforudsete udgifter. Det samme galt for samarbejdet med konsulenterne Vild med Vilje / Habitats.

Da vi havde afsat et beløb til uforudsete udgifter ved anlægsarbejderne, brugte vi det sidste beløb på ca. 20.000 kr. til at få udført yderligere to projekter for et fast aftalt beløb.

Skema med budget og regnskab. Beløb inkl. moms.

		Budget	Regnskab
1	Konsulentarbejde til udarbejdelse af Den Grønne Visionen, udbud af anlægsprojektet og tilsyn.	110.000 kr.	110.000 kr.
2	Anlægsarbejder	345.000 kr.	365.000 kr.
3	Uforudsete udgifter til anlægsarbejder	25.000 kr.	0
4	Information, formidling af projektet.	20.000 kr.	25.000
	I alt	500.000 kr.	500.000

Som konklusion kan vi sige, at der selvfølgelig har været en tæt styring af udgifterne, men at det har været et ganske sædvanligt forløb uden overraskelser.

Det har været organiseret, så det kun har været næstformanden, der har kunnet godkende regninger og kun kassereren, som har kunnet betale.

Betalinger af regninger har fungeret sådan, at lokalrådet har sendt regninger og regnskabsstatus til Vejle Kommune med anmodning om overførsel af beløb til lokalrådets konto, hvorefter vi har betalt regningerne til entreprenør eller rådgiver.

8. Evaluering

En evaluering af et naturprojekt, som denne grønne vision, kræver, at anlæggene har fungeret i flere år, så man kan vurdere, hvordan vegetationen udvikler sig, og hvordan beboerne gradvis tager områderne til sig. Ved afslutningen af denne første fase af visionen vil vi dog foretage en foreløbig evaluering som en del af afslutningen af første fase. Lokalrådet har besluttet at foretage en ny og mere dybtgående evaluering af anlæggene i løbet af 2021, og at nye projekter i visionen (en fase to) i givet fald først vil blive påbegyndt efter 2021.

Evalueringen er samlet i følgende 5 hovedpunkter:

1. Det overordnede mål med Grøn Vision for Grundet var ”at give plads til en mere vild og mangfoldig natur og skabe spændende naturoplevelser for Grundets beboere”.

Med den vision, som blev udarbejdet, lykkedes det at bryde de store monotone græsplæner med ”oaser” til ny varieret vegetation – blomsterenge, sommerfuglehaver, næringsfattige områder, volde med anden vegetation mm. Der blev også etableret mindre naturlegepladser og afskærmninger med kvashegn, som giver mulighed for ophold for børn og voksne. Umiddelbart efter anlæggelsen har vi også kunnet konstatere (udokumenteret) flere mennesker på arealerne (delvis nok også pga. Corona isolationen og det gode vejr!). Helt konkret var der stor tilslutning til den naturvandring, der blev afholdt i området på Naturens dag.

2. Biodiversitet og bæredygtighed

Projektet har givet mulighed for en større biodiversitet. Allerede den første sommer i 2020 kunne man konstatere, at området var tilført en mangfoldighed af blomster, som man ikke tidligere så - vel at mærke vilde danske blomster. Det kunne også konstateres, at dyrelivet i disse ”oaser” var ganske rigt på sommerfugle, bier og andre mindre insekter. Med opsætningen af fuglekasser (til stære og falke) er der også givet fuglelivet bedre betingelser. Samlet set er der skabt mulighed for, at hele det biologiske kredsløb og dermed bæredygtigheden i lokalområdet har fået et løft.

3. FN’s verdensmål

I projektbeskrivelsen havde lokalrådet understreget, at projektet også skulle ses i forhold til FN’s verdensmål for en bæredygtig udvikling. I forhold til FN’s verdensmål er det lokalrådets vurdering at projektet giver muligheder for:

a) at øge beboernes viden om bæredygtighed ved at inddrage dem i hele processen (mål 4).

Herunder har vi også fokuseret på, at børnene får en øget viden om naturen (naturbanko, plancher o.l.)

b) at styrke lokalsamfundet og gøre det resilient (mål 11). Involveringen af beboerne i projektet har klart styrket lokalsamfundet (identitetsfølelsen). Endvidere har vi i visionen arbejdet med, at regnvandsbassiner indgår som biotoper i det samlede naturbillede.

c) at stoppe tabet af biodiversitet (mål 15). Med etableringen af de nye beplantninger har vi tilført vores område en større biodiversitet. Da indsatsen mod tabet af biodiversitet forudsætter, at langt større områder giver grundlag for biodiversitet, er det lokalrådets, håb at dette projekt inspirerer andre til at sætte biodiversitets-projekter i gang – såvel i Vejle Kommune som i resten af landet.

4. Styrkelse af lokalsamfundet Grundet

Grundet er en ny bydel under opbygning. De fleste indbyggere har boet i området i mindre end 10 år, og der har været en forholdsvis svag fornemmelse af området som et sammenhængende lokalsamfund. Den grønne vision kan være et af de tiltag, der styrker identitetsfølelsen i området. Mange beboere har fulgt med i projektet – fra blot at iagttage hvad der sker til at involvere sig direkte i beslutningerne og udførelsen.

For lokalrådet har projektet været en fin anledning til at komme i kontakt med områdets beboere, og beboerne har fået kendskab til lokalrådet. Internt har projektet fyldt meget i lokalrådets arbejde i mere end to år, og det har været med at udvikle lokalrådets arbejdsform.

5. Udvalget for lokalsamfund og nærdemokrati

Afslutningsvis er det lokalrådets vurdering, at den støtte lokalrådet har fået fra Udvalget for Lokalsamfund og Nærdemokrati, til gennemførelsen af Den grønne vision for Grundet har været alt afgørende. Et projekt af dette omfang og en realisering på forholdsvis kort tid kunne ikke være gennemført uden den økonomiske støtte, som udvalget gav gennem præmieringen af "Den gode idé". Endvidere skal der lyde en tak til udvalgets sekretariat, som har bistået med råd og vejledning omkring projektafviklingen gennem hele forløbet.

Blomstereng ved Ringdams Kobbøl.